

Abstrakt

Prevence v primární péči se zaměřením na screening kolorektálního karcinomu

Úvod:

Provádění preventivních prohlídek a screeningových metod je nedílnou součástí práce praktického lékaře. Orientuje se především na kardiometabolická i onkologická onemocnění, která mají do vysoké míry shodné rizikové faktory. Prevence zaměřená na tyto oblasti je námětem předkládané práce. Autor se dominantně zaměřuje na program screeningu kolorektálního karcinomu. Uvádí práce, které hodnotí přístup české populace k preventivním prohlídkám a screeningu kolorektálního karcinomu, analyzuje současnou situaci screeningu; identifikuje jeho přínos a největší nedostatky. Zároveň předkládá poznatky z projektu, který v mezinárodní spolupráci hledal optimální variantu kardiometabolické prevence, která by odpovídala současným vědeckým poznatkům.

Výstupy z předložených prací jsou pak zohledněny v ověřování klíčových hypotéz ve vztahu k efektivitě preventivních činností v ordinaci praktického lékaře.

Materiál a metody:

Práce se skládá ze souboru studií. Studie byly zaměřeny na populaci, praktické lékaře a další odborníky v oblasti primární péče. Výzkum probíhal formou dotazníkových šetření mezi lékaři i pacienty. V práci byla využita data poskytovaná v rámci monitoringu screeningových programů Institutem biostatistiky a analýz a Ústavem zdravotnických informací a statistiky. Hledání vhodného modelu kardiometabolické prevence vycházelo z výstupů bádání mezinárodního konsorcia v rámci projektu SPIM. Pro hledání závěrečného konsenzu, který je předmětem klíčové publikace autora, byla zvolena metoda Rand/UCLA, která kombinuje nejlepší dostupné vědecké důkazy s kolektivním úsudkem skupiny odborníků.

Výsledky:

Byla zjištěna dobrá informovanost české populace o prevenci a screeningu kolorektálního karcinomu, avšak, dle plátců zdravotních pojištění, nereflktuje skutečnou účast populace. Přestože screening významně přispěl k významnému snížení incidence a mortality kolorektálního karcinomu v ČR, v jeho metodice byly zjištěny vážné nedostatky. Kromě nedostatečného pokrytí cílové populace i přes zavedení adresného zvaní, je to variabilita používaných testů na okultní krvácení a nepřiměřená čekací doba na koloskopické vyšetření s ohledem na evropská doporučení.

Prevenici kardiometabolických onemocnění by mohla zefektivnit selektivní prevence spočívající ve víceúrovňovém přístupu; počáteční posouzení rizika na populační úrovni a následné intervence zaměřené selektivně na osoby v riziku.

Závěr:

Screening kolorektálního karcinomu musí reflektovat současná vědecká poznání, musí být monitorován a pravidelně upravován. Bez ovlivnění přístupů a motivace pacientů nelze očekávat vyšší účast populace.

Náš výzkum navrhl model selektivní kardiometabolické prevence, který by mohl sloužit jako základ k vytvoření efektivní prevence napříč státy EU.

Klíčová slova: prevence, kardiometabolická onemocnění, screening kolorektálního karcinomu, praktický lékař